

HUQUQIY MADANIYATNI SHAKLLANTIRISHDA YOSHLARNING IJTIMOIY ROLINI OSHIRISH

SUBANOV Olimjon Suyarkul o'g'li

O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi
Malaka oshirish instituti Yuridik fanlar kafedrası
katta o'qituvchisi, dotsent (+99893) 551-71-30

Annotasiya. Mazkur maqolada ichki ishlar organlari kadrlarining salohiyatini oshirishda huquqiy asoslarning, xususan, Kasbiy madaniyat va xizmat intizomi Kodeksining o'rni va ahamiyati yoritilgan. Kodeksning xizmat intizomi, ma'naviy tarbiya va korrupsiyaga qarshi kurashdagi roli tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: Ichki ishlar organlari, kadrlar salohiyati, xizmat intizomi, kasbiy madaniyat, Kodeks, huquqiy asoslar, islohotlar, korrupsiyaga qarshi kurash, xizmatga yaroqlilik, ma'naviy-axloqiy tarbiya, ichki ishlar xodimi, xizmat tartibi, normativ-huquqiy hujjat.

ПОВЫШЕНИЕ СОЦИАЛЬНОЙ РОЛИ МОЛОДЕЖИ В ФОРМИРОВАНИИ ПРАВОВОЙ КУЛЬТУРЫ

Аннотация. В статье рассматриваются роль и значение правовых основ, в частности Кодекса профессиональной культуры и служебной дисциплины, в повышении квалификации сотрудников органов внутренних дел. Анализируется роль Кодекса в формировании служебной дисциплины, морально-нравственном воспитании и борьбе с коррупцией.

Ключевые слова: органы внутренних дел, кадровый потенциал, служебная дисциплина, профессиональная культура, Кодекс, правовые основы, реформы, борьба с коррупцией, годность к службе, морально-нравственное воспитание, сотрудник органов внутренних дел, порядок прохождения службы, нормативный правовой акт.

INCREASING THE SOCIAL ROLE OF YOUTH IN THE FORMATION OF LEGAL CULTURE

Annotation. The article examines the role and importance of legal frameworks, in particular the Code of Professional Culture and Service Discipline, in improving the

qualifications of employees of internal affairs bodies. The role of the Code in the formation of service discipline, moral and ethical education and the fight against corruption is analyzed.

Key words: internal affairs bodies, personnel potential, service discipline, professional culture, Code, legal framework, reforms, the fight against corruption, fitness for service, moral and ethical education, employee of internal affairs bodies, the procedure for passing service, regulatory legal act.

Yangi O‘zbekistonning istiqboli, uning kelgusidagi rivoji va taqdiri jamiyat a‘zolari, ayniqsa, yoshlarning huquqiy madaniyatini yuksaltirish, ijtimoiy ongda huquqiy qadriyatlarni qaror toptirish, qonun ustuvorligini ta‘minlash va qonuniylikni mustahkamlashga bog‘liq. Jumladan, referendum yo‘li bilan qabul qilingan yangi tahrirdagi Konstitutsiyamizda Oila, bolalar va yoshlarga oid alohida bobning kiritilgani ham masalaning mohiyati va ko‘lami naqadar kengligini anglatadi.

Shuningdek, Konstitutsiyamizning 77-moddasida “Ota-onalar va ularning o‘rnini bosuvchi shaxslar o‘z farzandlarini voyaga yetguniga qadar boqishi, ularning tarbiyasi, ta‘lim olishi, sog‘lom, to‘laqonli va har tomonlama kamol topishi xususida g‘amxo‘rlik qilishga majbur...” ekanligi to‘g‘risidagi konstitutsiyaviy normaning mustahkamlangani yoshlar tarbiyasi uchun mas‘ul shaxslar kategoriyasi va ularning majburiyatini asosiy qonunimizda aniq mustakamlab qo‘yyayotgani ham fikrimizning dalilidir.

Konstitutsiyamizning 79-moddasida esa “Davlat yoshlarning shaxsiy, siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy, madaniy, ekologik huquqlari himoyalinishini ta‘minlaydi, ularning jamiyat va davlat hatida faol ishtirok etishini rag‘batlantiradi.

Davlat yoshlarning intellektual, ijodiy, jismoniy va axloqiy jihatdan shakllanishi hamda rivojlanishi uchun, ularning ta‘lim olishiga, sog‘ligini saqlashga, uy-joyga, ishga joylashishga, bandlik va dam olishga bo‘lgan huquqlarini amalga oshirish uchun shart-sharoitlar yaratadi”⁴⁸ deya konstitutsiyaviy darajada belgilanishi mamlakatimizda yoshlarga oid davlat siyosatining naqadar dolzarbligini ko‘rsatadi. Shu bois yoshlarning huquqiy madaniyatini yuksaltirish masalasiga kompleks tarzda yondashish, unda davlat organlari bilan birga nodavlat-notijorat tashkilotlari va fuqarolik jamiyati boshqa institutlarining ijtimoiy sherikligini uyg‘un ravishda amalga oshirish, yoshlarni har tomonlama qo‘llab-quvvatlash ustuvor vazifa sanaladi.

Agar mamlakatimiz aholisining 64 foizini yoshlar tashkil etishini insobatga olsak, masalaning ustuvor ahamiyat kasb etishi ma‘lum bo‘ladi. Ya‘ni, yurt taraqqiyoti uchun mas‘uliyatni o‘z zimmasiga olishga qodir, huquqiy madaniyati yuksak yoshlarni tarbiyalashning samarali tizimini yaratish strategik vazifa sanaladi.

Prezident Shavkat Mirziyoev ta'kidlaganidek: «Qonunlarga hurmat odamlarimizning huquqiy ongi va madaniyati asosida shakllanadi. Ya'ni, ayrim kishilar jazodan qo'rqib qonunga itoat etsa, boshqalar bolalikda olgan tarbiyasiga ko'ra qonunni hurmat qiladi. Shu bois, birinchi navbatda, aholi, ayniqsa, yoshlar o'rtasida huquqiy tarbiyani keng yo'lga qo'yishimiz lozim»⁴⁹.

Tabiiyki, yuqoridagi fikrlar yoshlarning huquqiy madaniyatini yuksaltirishga yo'naltirilgan faoliyatimizda ham dasturulamal bo'lib xizmat qiladi. Shuningdek, "...yoshlar o'rtasida huquqiy niglizm holatlarini bartaraf qilish, ularda huquqbuzarliklarning jamiyat vadavlat taraqqiyoti uchun salbiy illat ekanligiga oid dunyoqarash shakllanishini targ'ib qilishga qaratilgan kompleks targ'ibot tadbirlarini tashkil qilish"⁵⁰ga ham bevosita nazariy asos bo'lib xizmat qiladi. Zero, huquqiy tarbiya va axloqiy, madaniy saviya barkamol yoshlar ma'naviyatining uzviy tarkibiy qismi sanaladi.

Mamlakatimizda 2022-2026 yillarga mo'ljallab amalga oshirilayotgan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasining maqsadi inson qadrini yuksaltirish va erkin fuqarolik jamiyatini yanada rivojlantirish orqali xalqparvar davlat barpo etish, mamlakatimizda adolat va qonun ustuvorligi tamoyillarini taraqqiyotning eng asosiy va zarur shartiga aylantirishdan iboratdir. Binobarin, olib borilayotgan islohotlar samaradorligini tubdan oshirish, davlat va jamiyatning har tomonlama va jadal rivojlanishini ta'minlash uchun shart-sharoitlar yaratish, fuqarolarning huquqiy madaniyatini yuksaltirish, mamlakatni modernizatsiyalash va hayotning barcha sohalarini erkinlashtirish ham asosiy maqsad hisoblanadi. Bu taraqqiyot strategiyasining 70-maqsadida Yoshlarga oid davlat siyosatini takomillashtirish⁵¹ sifatida belgilangani ham bejiz emas.

Huquqiy madaniyat muayyan jamoada yashovchi odamlarning huquqiy ongi va huquqiy madaniyatining yuksakligi darajasi, yuridik normalar va yuridik faoliyat (huquq ijodkorligi, huquqni qo'llash, huquqni muhofaza qilish faoliyati)ning yuksalish darajasi bilan belgilanadi. Uning negizini huquq haqidagi bilimlar va uning talqinlari, shuningdek, unga muvofiq bo'lgan sa'y-harakatlar tashkil etadiki, bularning barchasi jamiyatda fuqarolar huquqiy madaniyati darajasi bilan bevosita bog'liq.

Huquqiy madaniyat bu har bir jamiyatda huquqning ijtimoiy qadriyat sifatida mavjud bo'lishi va rivojlanishida ifodalanadigan huquqiy ong va qonuniylik hamda yuridik amaliyotning real ahvoli, qonunchilikning sifatdarajasi bo'lib, u mazkur jamiyatning o'ziga xos yuridik boyligi ham sanaladi. Aynan shu bois aholi, ayniqsa muhim ijtimoiy qatlam sanalmish yoshlarning huquqiy madaniyatini yuksaltirish vazifasi davlat va jamiyatimizning huquqiy asoslarini yanada mustahkamlashni talab

etadi. Yoshlarning huquqiy madaniyatini yuksaltirish vazifasining dolzarbligi yoshlarning har bir yangi avlodi oldingi ajdodlar tajribasini o'rganib, yangi ijtimoiy munosabatlarni anglashi, ularga moslashish va jamiyat taraqqiyotiga o'z hissasini qo'shishga intilishi bilan izohlanadi. Bu holat esa o'z navbatida, huquqiy madaniyatni shakllantirishning yangi usul, shakl va vositalarini ishlab chiqishni taqozo etadi.

Madaniyat — insoniyat tarixida uning ma'naviy jabhasini tashkil etuvchi muhim omildir. Madaniyat tushunchasi o'zida falsafiy, tarixiy, etnografik, psixologik, sotsiologik va boshqa yo'nalishlarni mujassam etgan va u mazkur soha vakillarining e'tiborini o'ziga tortib kelgan. O'zbek tilining izohli lug'atida:

«1. Madaniyat (arab. sivilizatsiya) — jamiyatning ishlab chiqarish, ijtimoiy, ma'naviy-ma'rifiy hayotida qo'lga kiritgan yutuqlari majmui.

2. Biror ijtimoiy guruh, sinf yoki xalqning ma'lum davrda qo'lga kiritgan shunday yutuqlari darajasi.

3. O'qimishlilik, ta'lim-tarbiya ko'rganlik, ziyolilik, ma'rifat.

4. Madaniyatli shaxs talablariga javob beruvchi sharoit», deb ta'rif beriladi[1].

O'zbekiston milliy ensiklopediyasiga ko'ra: «Madaniyat jamiyat, inson, ijodiy kuch va qobiliyatlari, tarixiy taraqqiyotning muayyan darajasi. Kishilar hayoti va faoliyatining turli ko'rinishlarida, shuningdek, ular yaratadigan moddiy va ma'naviy boyliklarda ifodalanadi. «Madaniyat» tushunchasi muayyan tarixiy davr (antik madaniyat) konkret jamiyat, elat va millat (o'zbek madaniyati), shuningdek, inson faoliyati yokiturmushining o'ziga xos sohalari (masalan, mehnat madaniyati, badiiy madaniyat, turmush madaniyati)ni izohlash uchun qo'llaniladi. Tor ma'noda «madaniyat» atamasi kishilarning faqat ma'naviy hayoti sohasiga nisbatan ishlatiladi. «Madaniyat» arab tilidagi «madina» — shahar so'zidan kelib chiqqan. Arablar kishilar hayotini ikki turga: birini badaviy yoki sahroiyl turmush; ikkinchisini madaniy turmush deb ataganlar. Badaviylik — ko'chmanchi holda dashtu sahrolarda yashovchi xalqlarga, madaniylik — shaharda o'troq holda yashab, o'ziga xos turmush tarziga ega bo'lgan xalqlarga nisbatan ishlatilgan.

Yevropada «madaniyat» deyilganda, dastlab insonning tabiatga ko'rsatadigan maqsadga muvofiq ta'siri, shuningdek, insonga ta'lim-tarbiya berish tushunilgan (lot. «cultura» — yerni ishlash, parvarishlash; ruschadagi «kultura» so'zi ham shundan olingan). Madaniyat faqat mavjud norma va urf-odatlariga rioya qilish istagini rag'batlantirishni ham o'z ichiga olgan.

Yuqorida ta'kidlanganidek, «madaniyat» keng ma'noda inson aqlzakovati va faoliyatining mahsuli hisoblanadi. Hozirgi kungacha «madaniyat» tushunchasiga mutaxassislar tomonidan berilgan yuzlab ta'riflarga asoslanib biz uning quyidagi

umumiy xarakterli belgilarini qayd etamiz: birinchidan, eng muhimi madaniyatda jamiyatdagi insonning ko'p qirrali mehnat faoliyati o'z aksini topgan bo'ladi; ikkinchidan, madaniyat o'zida inson faoliyatining jamiyatdagi imkoniyati natijalarini aks ettiradi; uchinchidan, madaniyatning mohiyatan insonparvar, yaratuvchanlik va umuminsoniy qadriyatlarni birlashtirish kabi xususiyatlari har bir insonga, butun jamiyatga xosligi bois ahamiyatlidir.

Bizningcha, madaniyat insonning dunyoga, jamiyatga hamda o'ziga munosabatlarining keng sohasini: savod chiqarish va oddiy axloq me'yorlariga rioya etishidan boshlab, u yuksak ma'naviy qadriyatlardan bahramand bo'lish darajasiga qadar masofani qamrab oladi. Ma'lumki, umumiy madaniylik va o'qimishlilikdagi kamchiliklar yoshlarning huquqiy va siyosiy ongiga jiddiy ta'sir ko'rsatadi. Yoshlarda jamiyat huquqiytizimiga bo'lgan qiziqishning sustligi ularda huquqiy madaniyatining past bo'lishiga olib keladi. Mazkur holatni ilmiy-nazariy jihatdan o'rganish muhim ahamiyat kasb etadi. Umuman madaniyat haqida fikr yuritganimizga sabab uning, ya'ni huquqiy madaniyatning rivojlanishidagi yetakchilik rolini ilmiy-nazariy asoslashdan iborat.

Huquqiy davlatni barpo etish va fuqarolik jamiyatini shakllantirishda muayyan huquqiy ong va madaniyatga ega bo'lgan yoshlarga ehtiyoj mavjud. Biroq, huquqiy madaniyat o'z-o'zidan vujudga kelib qolmaydi, uni yoshlarimizda erta bolalikdan boshlab ijtimoiy institutlar yordamida shakllantirish zarur.

Shuning uchun huquqiy tarbiyani Prezidentimiz Shavkat Mirziyoev e'tirof etganidek: "...maktabgacha ta'lim tizimidan boshlashimiz, bu boradagi ilk ko'nikmalar ona allasi kabi farzandlarimiz qalbidan umrbod joy olishi zarur" [2].

O'spirin yoshlarning aksariyati o'z konstitutsiyaviy huquqlarini ma'lum darajada biladi. Biroq, konstitutsiyaviy burchlariga kelganda, ahvol ancha salbiy. Bu jamoatchilik fikrini o'rganish «Ijtimoiy fikr» markazi bilan 2015 yil sentabr oyida noyuridik yo'nalishdagi o'rta maxsus kasbhunar ta'limi tizimi muassasalari o'quvchi yoshlari o'rtasida o'tkazilgan sotsiologik tadqiqot jarayonida aniqlandi.

O'quvchi yoshlarga «Sizning qanday konstitutsiyaviy huquqlaringiz mavjud?» degan savol berilganda, respondentlarning faqat 52,3 foizi ijobiy javob berishdi. Jumladan, respondentlarning 45,0 foizi ta'lim olish; 28,6 foizi so'z erkinligi; 26,7 foizi kasb tanlash va mehnat qilish; 14,5 foizi dam olish; 13,3 foizi sifatli tibbiy xizmatdan foydalanish; 10,1 saylovlarda qatnashish huquqlarim bor, deb javob berishgan. «Sizning qanday konstitutsiyaviy burchlaringiz bor?», degan savolga so'ralganlarning 14,1 foizi qonunlargaitoat etish; 10,3 foizi ta'lim olish; 9,5 foizi ota-onaga ko'maklashish; 5,9 foizi soliqlarni o'z vaqtida to'lash; 5 foizi tarixiy yodgorliklarni

asrash; 2,5 foizi bolalar tarbiyasi, oila qurish va uni ta'minlash, degan javoblarni berishdi. Sotsiologik so'rov davomida o'quvchi yoshlar o'zlarining konstitutsiyaviy huquqlarini konstitutsiyaviy burchlariga nisbatan yaxshiroq bilishi ma'lum bo'ldi. O'quvchi yoshlarning huquq va burchlarini teng anglamasligiga huquqiy ta'lim, huquqiy tarbiya hamda huquqiy targ'ibotning innovatsion zamonaviy, ta'sirchan uslublari hamda ilmiy-nazariy asoslarining yaratilmaganligi sabab bo'lgan.

Ijtimoiy madaniyatning muhim yo'nalishi sanalmish huquqiy madaniyat ham tadqiqotchilar uchun muhim izlanish ob'ektiga aylandi. Xususan, XX asrning ikkinchi yarmidan boshlab huquqiy madaniyat ilmiy jamoatchilik, huquqshunoslar tomonidan nazariy jihatdan e'tirof etila boshlandi. Huquqiy madaniyat insonning huquq, jamiyat va davlatga bo'lgan munosabati hamda jamiyat va davlatning har bir insonga, uning huquq va manfaatlariga bo'lgan munosabati bilan mohiyatan aloqador sanaladi.

Huquqiy madaniyat huquqiy tizim yuksalishining o'lchovi bo'lib, ayni vaqtda, ijtimoiy, huquqiy va siyosiy institutlarning xalqchilligi, aholining savodxonlik darajasi, huquqiy ongi hamda jamiyatdagi huquqiy mafkura bilan o'zaro bog'liq.

Mustaqilligimizning dastlabki davrida huquqiy madaniyat masalasi quyidagicha ta'riflandi: «Huquqiy madaniyatning yuqori darajada bo'lishi huquqiy davlatning o'ziga xos xususiyatidir. Bozor iqtisodiyotini shakllantirish sharoitida huquqiy madaniyatni oshirish muhim ish hisoblanadi. Shu bilan birga, huquqiy madaniyat saviyasi qabul qilingan qonunlar soni bilan emas, balki ushbu qonunlarning barcha darajalardaijro etilishi bilan belgilanadi. Ushbu muhim ishda odamlarda qonunlarga va normativ-huquqiy hujjatlarga nisbatan chuqur hurmat hissini tarbiyalash alohida ahamiyatga egadir. Zero, huquqiy normalar odamlarongiga singgan va ular orqali amal qilgan taqdirdagina yashaydi va ro'yobga chiqadi». Faqat qonunlarga asoslangan va ma'rifiy oqilona boshqaruv orqaligina huquq hamda erkinliklari yuridik kafolatlangan, yuqori huquqiy maqomga ega huquqiy faol shaxsni tarbiyalash mumkin.

O'zbekiston Respublikasining Prezidenti Shavkat Mirziyoev huquqiy madaniyatning ahamiyatini alohida ta'kidlaydi: «... qonun ustuvorligini ta'minlashda huquqiy madaniyatni yuksaltirish, fuqarolarni qonunga hurmat ruhida tarbiyalash muhim ahamiyat kasb etadi». Binobarin, huquqiy madaniyatning zaruriyati davlatimizning strategik maqsadi bo'lgan huquqiy davlat qurish va fuqarolik jamiyatini shakllantirish bilan bevosita bog'liq.

Huquqiy madaniyat bo'yicha shug'ullangan olimlar: «Huquqiy madaniyat xalqimizning azaliy an'alariga, udumlariga, tiliga, diniga, ruhiyatiga asoslangan holda insof va iymon, adolat va qonuniylik, insonga yuksak hurmat va e'tibor, sabr-toqat kabi ma'rifat va haqiqat tuyg'ularini ongimizga singdirishga xizmat qiladi.

Shuning uchun ham kishilarning fikrini, dunyoqarashini mustaqilligimiz yoʻlida fidokorona mehnat qilishga yoʻnaltirilgan huquqiy madaniyatni yuksaltirish hayotiy zaruriyatdir»⁵⁶, deb qayd etishgan. Mazkur fikrdan maʼlum boʻladiki, huquqiy madaniyat faqat tor va formal yuridik tushuncha emas. Huquqiy madaniyat jamiyatimizda mavjud milliy qadriyatlar, maʼnaviyat kabi ustuvor tushunchalar bilan bevosita bogʻliqligi bois ham uni yuksaltirish bugungi kundagi ustuvor vazifalardan sanaladi.

Huquqiy madaniyat — shaxs va jamiyatning huquqiy faoliyat sohasida erishgan ijobiy darajalari holatini xarakterlovchi hamda subʼektning yuridik normalarga nisbatan huquqiy ongi va darajasining yuksalishi, shuningdek, davlat yoki fuqarolik jamiyati tomonidan fuqarolarning huquq va erkinliklari taʼminlanishining kafolatlanganligini anglatuvchi ijtimoiy hodisadir. Huquqiy madaniyat jamiyatning ijtimoiy-huquqiy ongi va huquqiy faolligi hamda qonunchilik yuridik faoliyatning rivojlanganlik darajasi kabi tarkibiy qismlardan iborat. Jamiyat huquqiy madaniyati aholining huquqiy ongi qay darajada shakllanganligiga bevosita bogʻliq.

Jamiyat huquqiy madaniyati uning huquqiy ong darajasi, huquqiy institutlar faoliyatining samaradorligi, mamlakatda qonunchilik holati va rivojlanganlik darajasi hamda xalqaro va milliy huquq normalarining oʻzaro nisbati kabi belgilar bilan tavsiflanadi. Shaxsning huquqiy madaniyati — bu huquqni tushunish, idrok etish va uni qoʻllashni anglatadi. Shaxsning huquqiy madaniyati huquqiy ong bilan uzviy aloqador boʻlib, bevosita unga tayanadi. Shaxs huquqiy madaniyatining asosiy elementlari tarkibiga: individning huquqiy ongi; shaxsning huquqqa itoatkorlik va unga boʻysunish xulq-atvori; shaxsning huquqiy faolligi kabilar kiradi. Huquqiy madaniyatning tahlili qonun chiqaruvchi organ, huquqni qoʻllovchi subʼektlar orqali, fuqaro va jamiyatning huquqiy davlat va fuqarolik jamiyati qurish maqsadini amalga oshirishda insonning ijtimoiy-iqtisodiy, maʼnaviy ehtiyojlari, huquq va erkinliklarini taʼminlashda huquqiy qadriyatlarni anglash, idrok etish hamda tushunish uchun zarur boʻladi.

Xulosa: Yoshlarning huquqiy madaniyatini yuksaltirish – Yangi Oʻzbekiston taraqqiyoti, qonun ustuvorligi va fuqarolik jamiyati qurilishi yoʻlida hal qiluvchi omildir. Konstitutsiyaviy islohotlarda yoshlarga alohida eʼtibor qaratilishi, ularning huquq va manfaatlari davlat siyosatining ustuvor yoʻnalishiga aylanganini tasdiqlaydi. Huquqiy madaniyatning shakllanishi esa faqat taʼlim tizimi yoki jazodan qoʻrqitish orqali emas, balki erta yoshdan boshlab ongli tarzda huquqiy tarbiya, ijtimoiy institutlarning faol hamkorligi, milliy qadriyatlar asosida yuritiladigan targʻibot ishlari orqali amalga oshirilishi lozim.

Bugungi globallashuv va islohotlar sharoitida yoshlar ongida huquqiy qadriyatlar, fuqarolik mas'uliyati, qonuniylikka hurmat singari tushunchalarni chuqur singdirish zarurati dolzarb bo'lib bormoqda. Huquqiy madaniyat – bu shaxsning huquqiy ongi, huquqqa hurmat va faol fuqarolik pozitsiyasi bilan uzviy bog'liq bo'lgan ijtimoiy hodisadir. Mazkur yo'nalishdagi ishlar nafaqat davlat organlari, balki butun jamiyat zimmasidagi umumiy va uzluksiz vazifa sanaladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbek tilining izohli lug'ati: 80000 dan ortiq so'z va so'z birikmasi. J.P. — T.: «O'zbekiston Milliy ensiklopediyasi» davlat ilmiy nashriyoti, 2006. — 521-b..
2. Konstitutsiya va qonun ustuvorligi — huquqiy demokratik davlat va fuqarolik jamiyatining eng muhim mezonidir. Prezident Shavkat Mirziyoevning O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganining 27 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimdagi ma'ruzasi. Xalq so'zi, 2019-yil 8-dekabr.

